

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2010/20

Karar Sayısı : 2011/166

Karar Günü : 22.12.2011

R.G. Tarih-Sayı : 25.01.2012-28184

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu

İTİRAZIN KONUSU: 4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 7. maddesinin (I) bendinin Anayasa'nın 2. ve 130. maddelerine aykırılığı savıyla iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Öğretim üyesi davacının, denenmek üzere başka bir yükseköğretim kurumuna atanmasına dair işlemin iptali ve bu işlem nedeniyle yoksun kaldığı özlük haklarının iadesine karar verilmesi istemiyle açtığı davada yerel mahkemece verilen istemin kabulü yönündeki kararın Danıştay 8. Dairesi tarafından bozulması üzerine yerel mahkemece verilen ısrar kararı nedeniyle dosyayı inceleyen Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanaatine vararak iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemiyle başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 'Yükseköğretim Kurulunun görevleri' başlıklı 7. maddesinin itiraz konusu (I) bendi şöyledir:

'I) Rektörlerin disiplin işlemlerini kovuşturmak ve karara bağlamak, öğretim elemanlarından bu Kanunda öngörülen görevleri yerine getirmekte yetersizliği görülenler ile bu Kanunla belirlenen yükseköğretimin amaç, ana ilkeleri ve öngördüğü düzene aykırı harekette bulunanları rektörün önerisi üzerine veya doğrudan, normal usulüne göre, yükseköğretim kurumları ile ilişkilerini kesmek veya denenmek üzere başka bir yükseköğretim kurumuna atamak,'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, iptali istenilen kuralın Anayasa'nın 2. ve 130. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fettah

OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ, Zehra Ayla PERKTAŞ ve Recep KÖMÜRCÜ'nün katılımlarıyla 24.3.2010 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kural, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Uygulanacak Kural Sorunu

Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırlarsa, o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

İtiraz başvurusunda bulunan Mahkemede bakılmakta olan dava, öğretim üyesi olan davacının denemek üzere başka bir yükseköğretim kurumuna atanmasına dair işlemin iptali istemiyle açılmıştır. Bu nedenle itiraz konusu bendin ilk cümlesinde yer alan ve Yükseköğretim Kuruluna 'Rektörlerin disiplin işlemlerini kovuşturmak ve karara bağlamak' şeklinde bir görev veren düzenleme, bakılmakta olan davada uygulanacak kural niteliği taşımamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, 4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 7. maddesinin (I) bendinde yer alan 'Rektörlerin disiplin işlemlerini kovuşturmak ve karara bağlamak,' ibaresinin, itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu ibareye ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, 22.12.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B- Sınırlama Sorunu

İtiraz yoluna başvuran mahkemece bakılan davaya konu olayda davacı öğretim üyesi, denemek üzere başka bir yükseköğretim kurumuna atanmıştır. İtiraz konusu kuralda ise denemek üzere atamanın yanında öğretim elemanlarının yükseköğretim kurumları ile ilişkilerini kesmek konusunda da Yükseköğretim Kuruluna yetki verilmiştir. Mahkemece bakılan davaya konu olayda davacı öğretim üyesinin yükseköğretim kurumları ile ilişkisinin kesilmesi söz konusu değildir. Bu nedenle, 4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 7. maddesinin (I) bendinin "*öğretim elemanlarından bu Kanunda öngörülen görevleri yerine getirmekte yetersizliği görülenler ile bu Kanunla belirlenen yükseköğretimin amaç, ana ilkeleri ve öngördüğü düzene aykırı harekette bulunanları rektörün önerisi üzerine veya doğrudan, normal usulüne göre, yükseköğretim kurumları ile ilişkilerini kesmek veya denemek üzere başka bir yükseköğretim kurumuna atamak,*" bölümüne ilişkin esas incelemenin, bu bölümde yer alan '*veya denemek üzere başka bir yükseköğretim kurumuna*

atamak' ibaresi ile sınırlı olarak yapılmasına, 22.12.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

C- Anayasaya Uygunluk Denetimi

Başvuru kararında, özetle, Anayasa'nın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrasında, öğretim elemanlarının görevleri, unvanları, atama, yükselme ve emeklilikleri, disiplin ve ceza işleri, malî işler, özlük hakları, öğretim elemanlarının uyacakları koşullar, üniversitelerarası ihtiyaçlara göre öğretim elemanlarının görevlendirilmesi, öğrenim ve öğretimin hürriyet ve teminat içinde ve çağdaş bilim ve teknoloji gereklerine göre yürütülmesine ilişkin hususların kanunla düzenleneceği yolunda bir hükme yer verildiği; Anayasa'nın 130. maddesinde üniversite öğretim üyelerine belirli haklar ve yetkiler tanınmış olduğu, bilimsel özgürlük, serbestçe araştırmada ve yayında bulunabilme, öğrenim ve öğretimi özgürlük ve güvence içinde sürdürebilme hak ve yetkilerinin bunlara örnek olarak gösterilebileceği; bu düzenlemeler dikkate alındığında, öğretim elemanlarının denenmek üzere başka bir yükseköğretim kurumunda görevlendirilmeleri halinde öğretim üyelerine tanınan güvencelerin sağlanabilmesi, hukuki güvenliğin oluşturulabilmesi için görevlendirmenin süresinin, bu süre içinde ilgili hakkında uygulanacak işlemlerin, ilgilinin çalışmalarının ve faaliyetlerinin izlenmesi yöntem ve esasları ile kadro durumunun ne olacağı konularının Yasada açıkça düzenlenmesi gerektiği halde bu hususlara 2547 sayılı Yasa'nın itiraz konusu 7// maddesinde yer verilmediği; ayrıca, 2547 sayılı Yasa'nın 7// maddesi uyarınca yapılan atamanın denenmek üzere geçici bir süre görevlendirme mi yoksa naklen atama niteliğinde mi olduğu hususunun da açıklık taşımadığı; belirtilen nedenlerle itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 130. maddesinin yedinci ve dokuzuncu fıkralarına aykırı olduğu; Anayasa'nın 130. maddesine aykırılık oluşturan kuralın, aynı zamanda Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan 'hukuk devleti ilkesi'ne de aykırılık oluşturduğu iddia edilmiştir.

Anayasa'nın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrasında, öğretim elemanlarının atanmaları ve disiplin işleri de dahil olmak üzere üniversiteler ve öğretim elemanları ile ilgili birçok hususun kanunla düzenleneceği kuralına yer verilmiştir. Ayrıca 130. maddede, üniversitelerin bilimsel özerkliğe sahip olmalarına vurgu yapılarak, öğrenim ve öğretimin hürriyet ve teminat içinde çağdaş bilim ve teknoloji gereklerine göre yürütülmesi gereğine dikkat çekilmiştir.

İtiraz konusu kuralda, '*denenmek üzere atama*' işleminin öğretim elemanlarına hürriyet ve teminat teşkil edebilecek şekilde düzenlenmemiş olduğu görülmektedir. Denenmek üzere atama işlemini gerektiren ve Yasada 'düzene aykırı hareket etme' şeklinde ifadelendirilen eylemin ya da 'yetersizlik' şeklinde ifadelendirilen olgunun hangi hallerde ortaya çıkacağı ve sayılan bu durumların nasıl tespit edileceğinin açıkça ve öngörülebilir biçimde düzenlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca, '*denenmek üzere atama*' işlemi, itiraz konusu kuralda bu şekilde adlandırılmasa bile özü itibarıyla bir tür disiplin cezası niteliğini taşımaktadır. Bu nedenle, denenmek üzere atama işlemini düzenleyen kurallarda, savunma hakkı başta olmak üzere disiplin ve ceza işleri bağlamında öğretim elemanlarına tanınmış hak ve güvencelere yer verilmesi gerekmektedir. İtiraz konusu yasa kuralı ise belirtilen bu gereklilikleri karşılamamaktadır. Keza, denenmek üzere başka bir yükseköğretim kurumuna atanan öğretim elemanın hangi süreyle atandığının belli olmaması, bu yolla atanan kişinin hak ve yükümlülüklerinin ve deneme sürecinin takip ve sonlandırılmasına ilişkin usul ve esasların Yasada gösterilmemiş olması da Anayasa'nın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrası ile bağdaşmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 130. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

VI- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 7. maddesinin (I) bendinde yer alan 'veya denenmek üzere başka bir yükseköğretim kurumuna atamak' ibaresinin yürürlüğünün durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE, 22.12.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VII- SONUÇ

4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 7. maddesinin (I) bendinde yer alan 'veya denenmek üzere başka bir yükseköğretim kurumuna atamak' ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 22.12.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Üye

Haşim KILIÇ

Alparslan ALTAN

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Üye

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Mehmet ERTEN

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Üye

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Zehra Ayla PERKTAŞ

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Üye

Üye

Burhan ÜSTÜN

Engin YILDIRIM

Nuri NECİPOĞLU

Esas Sayısı : 2010/20
Karar Sayısı : 2011/166

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN